

Кравченко Олена Олексіївна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва і маркетингу
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

Kravchenko Olena

*PhD in Economics, Associate Professor
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
ORCID: 0000-0002-8776-4462*

Драка Надія Миколаївна

*здобувачка магістерського рівня вищої освіти,
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*

Draka Nadiia

*Applicant for Higher Education of the
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
ORCID: 0009-0008-6599-2799*

DOI: 10.25313/2520-2294-2025-10-11452

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЄЮ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

EFFECTIVE STRATEGY MANAGEMENT FOR ACHIEVING SUSTAINABLE BUSINESS DEVELOPMENT

Анотація. Вступ. Сучасна економіка функціонує в умовах динамічних змін, цифровізації, екологічних викликів і підвищення ролі соціальної відповідальності бізнесу. У таких реаліях стратегічне управління стає ключовим інструментом забезпечення стійкого розвитку підприємств, адже дозволяє поєднати економічну результативність з екологічною безпекою та соціальною стабільністю. Ефективне управління стратегією – це не лише планування довгострокових цілей, а й формування механізмів адаптації до глобальних викликів, забезпечення інноваційного потенціалу та відповідального використання ресурсів. Саме поєднання стратегічного мислення та принципів сталого розвитку створює нову модель корпоративного управління, здатну забезпечити конкурентоспроможність підприємства у довгостроковій перспективі.

Мета. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних підходів і розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління стратегією підприємства в контексті досягнення його стійкого розвитку. Особлива увага приділяється інтеграції економічних, соціальних і екологічних компонентів у стратегічний менеджмент, а також формуванню авторської моделі стратегічного управління сталим розвитком.

Матеріали і методи. У роботі використано системний, стратегічний, функціональний та порівняльний підходи до аналізу процесів управління. Теоретичну основу становлять праці провідних науковців у сфері стратегічного менеджменту, а також сучасні концепції сталого розвитку (ESG, Triple Bottom Line, корпоративна соціальна відповідальність). Для досягнення мети застосовано методи структурно-логічного аналізу, моделювання, узагальнення та експертного оцінювання. Емпіричну базу становлять аналітичні дані провідних українських і міжнародних підприємств, які інтегрують принципи сталого розвитку у свої бізнес-стратегії.

Результати. У науковій статті подоведено, що ефективне управління стратегією має ґрунтуватися на поєднанні економічної доцільності, соціальної відповідальності та екологічної рівноваги. Для цього запропоновано інтегровану модель управління сталим розвитком, що включає чотири взаємопов'язані блоки. Аналітико-прогностичний блок передбачає моніторинг зовнішнього середовища, оцінку ESG-факторів та ризиків. Організаційно-управлінський блок спрямований на формування гнучкої структури управління та стратегічних центрів відповідальності. Інноваційно-технологічний блок охоплює впровадження екологічних технологій, цифрових інструментів і автоматизацію бізнес-процесів. Соціально-комунікаційний

блок забезпечує розвиток корпоративної культури, партнерств та прозору взаємодію зі стейкхолдерами. Реалізація цієї моделі забезпечує синергію між прибутковістю, екологічною ефективністю та соціальною відповідальністю, що формує основу довгострокової стійкості підприємства.

Перспективи. Подальші наукові дослідження полягають у розробленні методичного інструментарію оцінки ефективності стратегічного управління сталим розвитком підприємства, зокрема через систему ESG-індикаторів, індексів корпоративної сталості та показників «зеленої» інноваційної активності. Доцільним є також поглиблення практичного аспекту дослідження на прикладі конкретних підприємств, що впроваджують інноваційні технології та соціально відповідальні практики у свої стратегії.

Ключові слова: стратегічне управління, сталий розвиток, ефективність, інновації, ESG, корпоративна стратегія, конкурентоспроможність.

Summary. Introduction. The modern economy operates under conditions of dynamic change, digitalization, environmental challenges, and the growing importance of corporate social responsibility. In such realities, strategic management becomes a key tool for ensuring sustainable enterprise development, as it enables the combination of economic performance with environmental safety and social stability. Effective strategy management is not only about planning long-term goals but also about forming mechanisms for adaptation to global challenges, maintaining innovation potential, and ensuring responsible resource utilization. The combination of strategic thinking and sustainability principles creates a new model of corporate governance capable of maintaining the enterprise's competitiveness in the long term.

Purpose. The purpose of this research is to substantiate theoretical and methodological approaches and to develop practical recommendations aimed at improving the effectiveness of enterprise strategy management in the context of achieving sustainable development. Particular attention is paid to the integration of economic, social, and environmental components into strategic management, as well as to the formation of an author's model of strategic management for sustainable development.

Materials and methods. The study applies systemic, strategic, functional, and comparative approaches to the analysis of management processes. The theoretical foundation is based on the works of leading scholars in strategic management (H. Mintzberg, M. Porter, I. Ansoff, R. Ackoff), as well as on modern concepts of sustainable development (ESG, Triple Bottom Line, Corporate Social Responsibility). To achieve the research objectives, methods of structural and logical analysis, modeling, generalization, and expert evaluation were used. The empirical basis consists of analytical data from leading Ukrainian and international enterprises that integrate sustainability principles into their business strategies.

Results. The study demonstrates that effective strategy management should be based on the integration of economic feasibility, social responsibility, and environmental balance. To achieve this, an integrated model of sustainable development management is proposed, consisting of four interconnected blocks. The analytical and forecasting block involves monitoring the external environment, assessing ESG factors, and evaluating risks. The organizational and managerial block focuses on creating a flexible management structure and strategic responsibility centers. The innovation and technology block covers the implementation of eco-friendly technologies, digital tools, and business process automation. The social and communication block ensures the development of corporate culture, partnerships, and transparent stakeholder interaction. Implementing this model enables synergy between profitability, environmental efficiency, and social responsibility, forming the foundation for the long-term sustainability of the enterprise.

Discussion. Future research should focus on developing methodological tools for assessing the effectiveness of strategic management in achieving sustainable enterprise development, particularly through systems of ESG indicators, corporate sustainability indices, and metrics of «green» innovation activity. It is also advisable to deepen the practical aspect of this research by examining specific enterprises that implement innovative technologies and socially responsible practices within their strategies.

Key words: strategic management, sustainable development, effectiveness, innovation, ESG, corporate strategy, competitiveness.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальної конкуренції, економічної нестабільності та зростання екологічних і соціальних викликів ефективне стратегічне управління набуває особливої значущості. Підприємства функціонують у середовищі постійних змін, де традиційні підходи до планування вже не забезпечують довгострокового успіху. Зростання вимог до екологічної відповідальності, етики бізнесу та прозорості управління формує нову парадигму стратегічного менеджменту — орієнтацію на сталий розвиток.

Попри наявні дослідження, інтеграція принципів сталості у стратегічний процес залишається

недостатньо опрацьованою. Часто стратегічні цілі зосереджені лише на фінансовій ефективності, ігноруючи соціальні та екологічні аспекти, що порушує баланс між прибутковістю та довгостроковою життєздатністю. Відсутність методичних підходів до оцінки ефективності стратегії та інструментів вимірювання ESG-показників зумовлює потребу у створенні системи стратегічного управління, яка поєднує економічну результативність із соціальною відповідальністю та екологічною рівновагою, сприяючи зміцненню конкурентоспроможності, стійкості підприємств і їхньому гармонійному розвитку в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження інтеграції сталості в корпоративні стратегії зробили як міжнародні, так і регіональні автори. Серед вітчизняних дослідників варто відзначити Соколенко Л. В., Пархоменко О. П., Тарасенко І. О., Царук І. М., Федюніна С. А. та ін. [1–3]. Їхні роботи заклали методологічну основу для впровадження принципів сталого розвитку у стратегічне управління підприємствами, уточнили понятійний апарат, визначили ключові детермінанти сталості бізнесу та інструменти оцінки стратегій, орієнтованих на економічну, соціальну й екологічну відповідальність.

Міжнародні дослідження, зокрема огляд A. de Souza Barbosa та співавторів, доводять, що інтеграція ESG-критеріїв підвищує сталу ефективність компаній, хоча підходи залишаються методологічно розрізненими. Автори також підтвердили позитивний вплив ESG-результатів на інноваційну активність, особливо у сфері «зелених» технологій [4].

Робота Mehta M. через бібліометричний аналіз окреслює взаємозв'язок між організаційною стійкістю та сталим розвитком, виокремлюючи чотири ключові елементи: підготовленість, реагування, адаптивність і навчання. Запропонована концептуальна рамка поєднує різні підходи — від сталих бізнес-стратегій до екологічного лідерства — формуючи цілісне бачення стійкості в управлінні [5].

Дослідження W. Chen демонструють позитивну кореляцію між високими ESG-рейтингами та інноваційною активністю. ESG-події можуть виступати м'яким регулятором розвитку «зелених» технологій. Сучасні праці систематизують проблематику у кластерах: символічне управління, регуляторні аспекти, комунікаційні практики й методи виявлення маніпуляцій у звітності про сталість, що свідчить про становлення окремої міждисциплінарної галузі [6].

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління стратегією підприємства в умовах забезпечення його стійкого розвитку. У роботі наголошується на необхідності інтеграції економічних, соціальних та екологічних аспектів у стратегічне управління як ключового чинника довгострокової конкурентоспроможності. Особлива увага приділяється балансу між досягненням фінансових результатів, підвищенням соціальної відповідальності та впровадженням екологічно орієнтованих інновацій, а також формуванню концепції стратегічного управління, здатної адаптувати підприємство до глобальних викликів і реалізувати принципи сталого розвитку в усіх сферах його діяльності.

Матеріали і методи. У роботі використано системний, стратегічний, функціональний та порівняльний підходи до аналізу процесів управління. Теоретичну основу становлять праці науковців у сфері стратегічного менеджменту, а також сучас-

ні концепції сталого розвитку (ESG, Triple Bottom Line, корпоративна соціальна відповідальність). Для досягнення мети застосовано методи структурно-логічного аналізу, моделювання, узагальнення та експертного оцінювання. Емпіричну базу становлять аналітичні дані провідних українських і міжнародних підприємств, які інтегрують принципи сталого розвитку у свої бізнес-стратегії.

Виклад основного матеріалу. Ефективне управління стратегією для досягнення стійкого розвитку підприємства ґрунтується на усвідомленні того, що сучасна економіка перебуває у стані постійної турбулентності, зумовленої швидкими технологічними інноваціями, глобалізацією ринків, кліматичними викликами, цифровою трансформацією та зміною соціально-ціннісних орієнтирів суспільства [7, с. 125]. Традиційні моделі стратегічного планування, орієнтовані на стабільність, втрачають актуальність, поступаючись місцем динамічним і гнучким підходам, спрямованим на адаптивність та безперервне вдосконалення.

За цих умов стратегічне управління перетворюється з інструмента довгострокового прогнозування на комплексну систему безперервного аналізу, навчання та створення доданої цінності для всіх груп стейкхолдерів — власників, працівників, клієнтів, партнерів, суспільства та держави. Сучасна стратегія виходить за межі фінансових результатів, формуючи сталі конкурентні переваги через поєднання економічних, соціальних та екологічних чинників. Для цього потрібен системний, проактивний і інноваційний підхід, який дозволяє не лише реагувати на зміни, а й передбачати їх, поєднує стратегічне бачення з операційною гнучкістю, узгоджує короткострокові дії з довгостроковими цілями та формує корпоративну культуру відповідальності й безперервного розвитку, забезпечуючи баланс між економічним зростанням, соціальним добробутом і збереженням природних ресурсів [7, с. 125–131].

Стійкий розвиток підприємства оцінюється не лише через фінансові результати, а й через здатність створювати довгострокову цінність за рахунок раціонального використання ресурсів, соціальної відповідальності та впровадження екологічно збалансованих рішень. У стратегічному управлінні концепція сталого розвитку базується на трьох взаємопов'язаних компонентах — економічному, соціальному та екологічному, що у світовій практиці відображено в ESG-підході (Environmental, Social, Governance) [8, с. 3]. Поєднання цих складових формує основу сучасної корпоративної стратегії, забезпечуючи довгострокову конкурентоспроможність підприємства.

Одним із ключових чинників ефективного стратегічного управління є здатність підприємства формувати гнучку систему цілей, що швидко реагує на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Це потребує регулярного оновлення стратегіч-

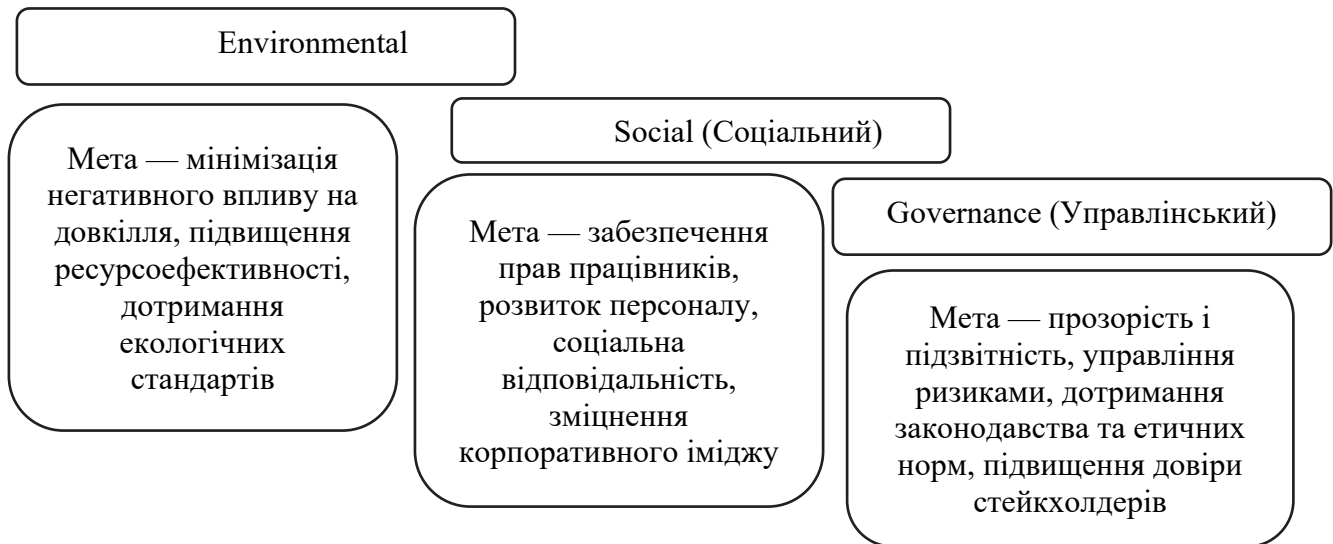

Рис. 1. Загальна характеристика принципів ESG
Джерело: [8]

них орієнтирів і впровадження механізмів адаптації до нових ринкових умов. Доцільним є застосування сценарного планування, яке допомагає моделювати варіанти розвитку подій, оцінювати ризики та визначати оптимальні напрями дій [9, с. 78]. Важливу роль відіграє стратегічний контролінг, що забезпечує моніторинг виконання стратегії та формування зворотного зв'язку для коригування управлінських рішень. В умовах цифрової економіки ефективність стратегії залежить від використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій. Аналітика великих даних, прогнози моделі, штучний інтелект і машинне навчання підвищують точність прогнозів, оптимізують ресурси та сприяють формуванню інноваційних стратегічних рішень, що забезпечують стійкий розвиток у глобальній невизначеності.

Інноваційний потенціал підприємства є важливою складовою сталого розвитку. Екологічні та цифрові інновації підвищують ефективність використання ресурсів, скорочують витрати та створюють соціальну цінність. Технології енергоефективності, автоматизації й «зелені» рішення зміцнюють імідж компанії та сприяють залученню інвестицій.

Не менш важливою є корпоративна культура, що підтримує цінності сталого розвитку. Вона проявляється через етичне лідерство, прозорість, залучення працівників до стратегічних рішень і розвиток ініціативності. Соціально відповідальна культура формує довіру клієнтів, партнерів і суспільства, підвищуючи репутаційну стійкість підприємства.

Ми пропонуємо розглядати ефективне управління стратегією сталого розвитку підприємства з позиції системного підходу з позиції системного підходу — як інтегровану модель із чотирьох взаємопов'язаних блоків: аналітико-прогностичного, організаційно-управлінського, інноваційно-технологічного та соціально-комунікаційного. Такий підхід,

на нашу думку, забезпечує узгодження стратегічних, технологічних і соціальних аспектів управління, поєднуючи економічну результативність, інноваційність та соціальну відповідальність бізнесу.

Аналітико-прогностичний блок виконує функцію інтелектуальної основи управління, зосередженої на моніторингу зовнішнього середовища, аналізі ризиків і тенденцій сталого розвитку з урахуванням ESG-факторів. Його завдання — обґрунтоване прогнозування та оновлення стратегічних орієнтирів підприємства. Використання аналітики великих даних, сценарного моделювання та цифрових індикаторів сприяє формуванню гнучких стратегій реагування на зміни ринку.

Організаційно-управлінський блок охоплює структуру відповідальності, систему контролінгу й внутрішніх комунікацій. Наголошуємо, що саме цей блок забезпечує інтеграцію стратегічних цілей із поточними бізнес-процесами, створюючи ефективну управлінську архітектуру на засадах прозорості, підзвітності та адаптивності.

Інноваційно-технологічний блок є рушійною силою сталого розвитку. Він передбачає впровадження цифрових технологій, автоматизації, штучного інтелекту та інноваційних бізнес-моделей для підвищення ефективності використання ресурсів, енергозбереження й екологічної безпеки. Підкреслюємо, що саме технологічна модернізація є основою конкурентоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі.

Соціально-комунікаційний блок об'єднує механізми взаємодії з ключовими стейкхолдерами — персоналом, споживачами, партнерами та громадськістю. Його завдання — формування корпоративної культури сталості, зміцнення довіри, прозорість комунікацій і розвиток соціального капіталу. Ми вважаємо, що саме через ефективну комунікацію

Рис. 2. Узагальнена схема інтегрованої моделі

Джерело: складено на основі [10]

та соціальну відповідальність підприємство здатне утримувати стабільну репутацію та довгострокові конкурентні переваги.

Таким чином, проаналізована та запропонована нами інтегрована модель ефективного управління стратегією сталого розвитку формує цілісний управлінський простір, у якому стратегічне бачення, технологічні інновації та соціальна взаємодія поєднуються в єдину систему та створюють стійку цінність для суспільства, економіки та довкілля.

На основі запропонованого підходу інтегрована модель ефективного управління стратегією сталого

розвитку підприємства може бути узагальнено представлена у вигляді чотирьох взаємопов'язаних блоків. Кожен з них виконує окремі функції та формує результати, що сприяють досягненню стратегічних цілей, підвищенню конкурентоспроможності й забезпеченню стійкого розвитку. Узагальнена схема нижче відображає логіку роботи моделі та очікувані ефекти від інтеграції її елементів.

Розглянута інтегрована модель ефективного управління стратегією сталого розвитку демонструє, як чотири взаємопов'язані блоки — аналітико-прогностичний, організаційно-управлінський,

Таблиця 1

Економічна оцінка результативності інтегрованої моделі стратегічного управління сталим розвитком підприємства

Блок моделі	Економічний ефект (приблизно)
Аналітико-прогностичний	Зниження витрат на стратегічні помилки на 10–15% у середньому для середнього підприємства; підвищення точності прогнозів і планування до 25%, що сприяє ефективнішому розподілу інвестицій і зростанню фінансової стійкості на 5–8%
Організаційно-управлінський	Оптимізація управлінських процесів з економією ресурсів на 5–12%; підвищити швидкість прийняття рішень на 15–20%, що забезпечує приріст продуктивності управлінського персоналу на 10–12% і зростання прибутковості на 3–5%
Інноваційно-технологічний	Упровадження інновацій і цифрових технологій знижує операційні витрати на 10–15%, підвищує загальну продуктивність праці на 15–25%, а додатковий прибуток від реалізації інноваційних продуктів або сервісів становить у середньому 5–10% річного обороту підприємства.
Соціально-комунікаційний	Розвиток корпоративної культури та ESG-комунікацій зменшує витрати на утримання персоналу й клієнтів на 5–10%, підвищує рівень лояльності до 20%, а також сприяє зростанню ринкової вартості бренду підприємства на 5–8%, що позитивно відображається на інвестиційній привабливості.

Джерело: складено авторами

інноваційно-технологічний та соціально-комунікаційний — створюють синергію між стратегічним плануванням, цифровими технологіями, управлінською ефективністю та соціальною відповідальністю. Кожен блок виконує власні функції, сприяючи досягненню цілей підприємства й формуючи комплексну систему управління, орієнтовану на сталий розвиток і конкурентоспроможність.

Для обґрунтування економічної доцільності моделі доцільно оцінити її вплив за кількісними показниками, що дає змогу визначити очікувані результати реалізації стратегії в межах кожного блоку та управлінського процесу загалом. Це дозволяє підприємству планувати дії та оцінювати віддачу від інвестицій, технологічних і соціальних ініціатив. Наступним етапом доцільно представити схему моделі з приблизними кількісними оцінками ефекту для кожного блоку, що дозволяє візуально відобразити взаємозв'язки та очікувані економічні вигоди від впровадження інтегрованого підходу до стратегічного управління.

Впровадження інтегрованої моделі стратегічного управління сталим розвитком підвищує фінансові результати та адаптивність підприємства, забезпечуючи узгодженість управлінських, технологічних і соціальних процесів і формуючи стійку конкурентну перевагу. Поєднання аналітики, ефективного менеджменту, інновацій та соціальної взаємодії сприяє зростанню рентабельності, оптимізації витрат і зміцненню репутації, закладаючи основу для довгострокової стабільності, екологічної рівноваги та стійкості до глобальних викликів. Аналіз наукових і прак-

тичних даних підтверджує, що традиційні моделі стратегічного менеджменту не відповідають динаміці цифровізації, екологічним та соціальним вимогам, що обґрунтовує необхідність нової управлінської парадигми на основі сталого розвитку, інтегрованого мислення та корпоративної відповідальності.

Нами запропоновано інтегровану модель ефективного управління стратегією сталого розвитку, яка об'єднує чотири взаємопов'язані блоки: аналітико-прогностичний, організаційно-управлінський, інноваційно-технологічний та соціально-комунікаційний — і забезпечує комплексний підхід до формування стратегії, де економічна результативність поєднується із соціальною відповідальністю та екологічною рівновагою, сприяючи зниженню стратегічних ризиків, підвищенню ефективності управління, зростанню прибутковості та зміцненню репутації підприємства.

Очікуваний економічний ефект від застосування моделі проявлятиметься у зростанні рентабельності бізнесу на 5–10%, скороченні операційних витрат на 10–15%, підвищенні точності прогнозування на до 25% та зростанні продуктивності на 15–20%. Соціально-комунікаційний ефект проявлятиметься у підвищенні лояльності персоналу та клієнтів, зміцненні корпоративної культури та збільшенні ринкової вартості підприємства. Таким чином, ефективне стратегічне управління є багатовимірним процесом, що поєднує економічні, екологічні та соціальні аспекти, сприяючи довгостроковій конкурентоспроможності, інноваційності та стійкості підприємства до глобальних викликів.

Література

1. Соколенко Л. В., Пархоменко О. П. Циркулярна економіка як концепція сталого розвитку: сучасні виклики та перспективи впровадження. *Вісник Київського національного економічного університету*. 2022. № 5. С. 95–102.
2. Тарасенко І. О., Олефіренко К. С., Стратегічне управління стійким розвитком промислових підприємств в умовах післявоєнного відновлення України. *Економіка, фінанси, право*. 2023. № 7.
3. Федюнін, С. А., Плевако Н. О., Філоненко М. Ю. Управління стратегічним розвитком підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2020. 3. С. 45–49.
4. Integration of Environmental, Social, and Governance (ESG) criteria: their impacts on corporate sustainability performance. URL: <https://surl.li/cpfrck> (дата звернення: 08.10.2025).
5. Organizational resilience and sustainability: a bibliometric analysis. URL: <https://surl.li/imgxqr> (дата звернення: 08.10.2025).
6. Environmental, social, and governance performance and corporate innovation novelty. URL: <https://surl.li/xvcbou> (дата звернення: 08.10.2025).
7. Драка Н. М., Білоус С. П. Теоретичні аспекти управління стратегічним розвитком підприємства. *Вісник ЧНУ*. 2023. № 3–4. С. 125–131.
8. Єрмоленко В. В., Сидоренко Т. М. Інноваційні підходи у стратегічному управлінні розвитком підприємств на засадах сталості. *Економіка та держава*. 2022. № 11. С. 32–36.
9. Погорелов Ю. С. Способи розвитку підприємства: умови та результативність використання. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2017. № 1. С. 76–84.
10. Євась, Т. В., Коломієць, А. М. Методичні підходи до оцінки ефективності системи менеджменту підприємства. *Подільський науковий вісник*. 2019. 2. С. 10.

References

1. Sokolenko L. V., Parkhomenko O. P. Tsyrukuliarna ekonomika yak kontseptsiiia staloho rozvytku: suchasni vyklyky ta perspektyvy vprovadzhenia. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*. 2022. № 5. S. 95–102 [in Ukrainian].
2. Tarasenko I. O., Olefirenko K. S., Stratehichne upravlinnia stiikym rozvytkom promyslovykh pidpriemstv v umovakh pislivoiennoho vidnovlennia Ukrainy. *Ekonomika, finansy, pravo*. 2023. № 7 [in Ukrainian].
3. Fediunin, S. A., Plevako N. O., Filonenko M. Iu. Upravlinnia stratehichnym rozvytkom pidpriemstva. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*. 2020. 3. P. 45–49 [in Ukrainian].
4. Integration of Environmental, Social, and Governance (ESG) criteria: their impacts on corporate sustainability performance. URL: <https://surl.li/cpfrck>
5. Organizational resilience and sustainability: a bibliometric analysis. URL: <https://surl.lu/imgxrq>
6. Environmental, social, and governance performance and corporate innovation novelty. URL: <https://surl.li/xvcbou>
7. Draka N. M., Bilous S. P. Teoretychni aspekty upravlinnia stratehichnym rozvytkom pidpriemstva. *Visnyk ChNU*. 2023. № 3–4. S.125–131 [in Ukrainian].
8. Yermolenko V. V., Sydorenko T. M. Innovatsiini pidkhody u stratehichnomu upravlinni rozvytkom pidpriemstv na zasadakh stalosti. *Ekonomika ta derzhava*. 2022. № 11. S. 32–36 [in Ukrainian].
9. Pohorelov Yu. S. Sposoby rozvytku pidpriemstva: umovy ta rezultatyvnist vykorystannia. *Ekonomichni zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu*. 2017. № 1. S. 76–84 [in Ukrainian].
10. Yevas, T. V., Kolomiets, A. M. Metodychni pidkhody do otsinky efektyvnosti systemy menedzhmentu pidpriemstva. *Podilskyi naukovyi visnyk*. 2019. 2 [in Ukrainian].